

Yttrande över betänkandet Kunskap för alla - nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet ser positivt på ambitionen att skapa bättre förutsättningar för lärares roll och elevers kunskapsutveckling. MFD tillstyrker därmed utredningens förslag i stort men vill lyfta vikten av att skolmiljöer och undervisningsmaterial är universellt utformade och att anpassningar och stödåtgärder ska finnas kvar för elever som behöver det. MFD vill också understryka vikten av preciserande och klargörande skrivningar som fastslår att elever med funktionsnedsättning garanteras nödvändiga anpassningar och en god sexualundervisning.

Myndighetens synpunkter

Övergripande synpunkter

MFD noterar att utredningen inte använder begreppet ”universell utformning”, även om utredningens inriktning delvis sammanfaller med principen. MFD vill framhålla att universell utformning är en övergripande målsättning i funktionshinderspolitiken. I praktiken innebär detta att läroplanernas texter, undervisningsmaterial och skolmiljö bör utformas från början så att de är tillgängliga för alla elever – t.ex. genom tydlig språkstruktur, lärmiljö som stödjer olika inlärningsstilar, digitala läromedel med tillgänglighetsfunktioner etc. För att leva upp till regeringens vision och konventionens krav bör universell utformning namnges och konkreta exempel tas upp i läroplanens allmänna råd eller kommentarer. Det skulle förtydliga att alla undervisningsstrategier och materialval ska grunda sig på att göra utbildningen tillgänglig för alla elever, oavsett funktionsförmåga.

Synpunkter på utvalda avsnitt

4.2.3 Bestämmelserna om stöd ska förändras för att undvika överkrav på anpassning av undervisningen

Utredningen bedömer att överkrav på individualisering kan leda till otydlighet i styrdokumentet och ökade belastningar på lärare. Samtidigt är det viktigt att mindre fokus på individualisering inte leder till att skolor avstår från nödvändiga anpassningar för elever med funktionsnedsättning. Utredningens skrivningar om att minska trycket på individualisering bör därför balanseras med tydliga krav på tillgänglighet och stöd.

MFD bedömer att utredningens resonemang om s.k. överdiagnostisering kan uppfattas som onyanserade. Det är viktigt att i det fortsatta arbetet väga risken för överdiagnostisering mot risken att elever med funktionsnedsättning ska hamna i situationer där de inte blir betrodda och/eller får sina diagnoser ifrågasatta.

4.3.3 Överväganden som gjorts i framttagandet av förslaget

Utredningen bedömer att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer bör spridas ut över flera ämnen. Forskning visar att barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning inte får tillräckligt med undervisning, kunskap och information om sexualitet och att de i högre utsträckning är utsatta för sexuella övergrepp än barn och unga utan funktionsnedsättning.¹ MFD vill därför understryka vikten av att denna förändring inte leder till en nedprioritering av kunskapsområdet i fråga. Det är av yttersta vikt att elever med funktionsnedsättning får en grundläggande kunskap om sin kropp och sina rättigheter, att de får kunskap om vad sex är och att de kan sätta gränser och säga nej.

Kap. 5. Principer och riktlinjer för kursplaner

MFD välkomnar utredningens förslag på att kursplanerna ska anpassas bättre till olika elevgruppers kognitiva utveckling. Det uttrycks särskilt att detta ska gynna elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), såsom ADHD, autism och dyslexi. MFD ser även positivt på satsningar som syftar till att stärka lärarens roll och bidra till en god lärmiljö med struktur och ordning.

Kap. 8 Digitalisering

MFD saknar ett tydligare funktionshinderperspektiv i betänkandets diskussion om digitalisering. I en tid av ökad digital undervisning är det nödvändigt att

¹ Myndigheten för delaktighet (2024) *Fråga, lyssna och förstå. Om att motverka våld mot barn och unga med funktionsnedsättning*. Nummer 2024:3

säkerställa att digitala verktyg och läromedel är tillgängliga för alla elever, i enlighet med WCAG-riktlinjerna och principen om universell utformning.

11.4.3 Konsekvenser för elever med funktionsnedsättning

Utredningen föreslår att skrivningen i skollagens syftesparagraf om att “utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov och ge stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt” flyttas till kapitel 3 (om elevers utveckling). MFD ser en risk att flytten kan tolkas som en försvagning av kravet på anpassningar, vilket utredningen också varnar för. MFD vill understryka att ändringarna inte får tolkas på det sättet, utan att rätten till nödvändiga anpassningar kvarstår enligt konventionen och skollagen. Därför bör förslaget kompletteras med klargörande skrivningar, så att det framgår att anpassningar och stödåtgärder ska finnas kvar för elever som behöver det.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Pernilla Börjesson och utredare Addi Svarogic (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Malin Ekman Aldén
TITEL, ORGANISATION:	Generaldirektör, Myndigheten för delaktighet
TID:	2025-06-03 14:40:09 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	E-post (malin.ekman-alden@mfd.se)
IDENTIFIKATIONS-ID:	997e1c96f60a4a7d85893da15ed12155

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2025-06-03 14:40:14 +02:00
Ref: 225396SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)